

CHRISTIANI WOLFII
JUS NATURÆ
METHODO SCIENTIFICA

PERTRACTATUM,

PARS PRIMÆ,

IN QUÆ

OBLIGATIONES ET JURA CONNATA

EX IPSA HOMINIS ESSENTIA ATQUE NATURA

A PRIORI DEMONSTRANTUR

ET TOTIUS PHILOSOPHIÆ MORALIS

Omnisque Juris reliqui fundamenta solida jaciuntur,

CUM GLARISSIMI AUCTORIS VITA,

ET NUNC PRIMUM CUM

VIRI CL. DE VÄTTEL

ANIMADVERSIONIBUS,

EDITIO NOVISSIMA EMENDATIOR, ET AUCTIONIOR.

FRANCOFURTI, ET LIPSIÆ;
MDCCLXIV.

ÆRE SOCIETATIS VENETÆ,
SUPERIORUM FACULTATE, AC PRIVILEGIIS.

Serenissimo Celsissimoque Principi ac Domino Domino

FRIDERICO REGNI BORUSSICI,

*Electo-
ratus Brandenburgensis Reliquarumque Provin-
ciarum Hæredi, Domino longe Clementissimo.*

SERENISSIME CELSISSIMEQUE PRINCEPS.

*I*psa natura constitutum Jus esse dudum agnove-
runt veteres & antiquissimo ævo jam pro certo
habuerunt Sinenses. Nemo tamen hætenus fuit, qui distincte ex-
posuerit, quomodo obligationes omnes seu officia & cum iisdem
coherentia Jura ex ipsa hominis essentia atque natura tanquam
ex fonte suo deriventur. Philosophus, cujus est rationem reddere
eorum, quæ sunt, in rationibus proximis minime acquiescere,
sed ad ultimam usque, quæ in demonstrando prima est, analysin
suam continuare debet. Postquam igitur arduum Philosophiæ re-
formandæ opus aggressus sum, Juris quoque Naturæ habenda erat
ratio, ut evidenter demonstrarem, quomodo primæ obligationes
primæque Jura, sine quibus illæ non subsistunt, ex ipsa essentia
atque natura humana resultent, ex iis autem continuo nascentur
obligationes ceteræ omnes ac Jura reliqua omnia, factò quodam
humano juxta leges naturæ primarias determinato superaddente.
Dici non potest, quam pulcher hinc prodeat Jurium omnium ne-
xus, non sine voluptate maxima inspiciendus ab iis, quibus Na-
tura dedit, ut mentis oculo veritatem intimius perspiciant. Immo
dici non potest, quanta lux affundatur universæ Juris disciplinæ,
modo quis eam ferre possit, nec nimia confundatur. Ferre autem
potest, qui studio Metaphysicæ verioris acumen quoddam sibi com-
paravit, quo ejus ignari destituuntur. Cum vastus sit juris omnis

JURIS NATURÆ PROLEGOMENA.

§. I.

PER *Jus Naturæ* hic intelligimus scientiam juris naturalis hominum & obligationum eidem respondentium. *Juris Naturæ Definitio.*

Definitio hæc probe notanda venit, ut intelligatur, quænam nunc pertractare constituerimus. Nimirum docere intendimus, quomodo homo actiones suas liberas determinare teneatur, ut vitam hominis vivat: quod dum facimus, obligationes ejus naturales explicamus. Monstrare vero etiam volumus, quænam ut agat, vel non agat, moraliter possibile est: quod dum facimus, jus ejus naturale exponimus. E. gr. Homo obligatur ad capiendum cibum ac potum corporis conservandi gratia. Naturaliter igitur jus habet ad ea, quæ cibo ac potui inserviunt. Quamobrem ubi de obligatione ista naturali agatur, ibi etiam agemus de hoc jure naturali. Hoc ipso autem exemplo patet, jura naturalia & obligationes naturales sibi mutuo respondere. In discursu præliminari de philosophia in genere, quem Logicæ præmissimus, *Jus Naturæ* definiimus per scientiam actionum bonarum atque malarum (§. 68 *Dissertationis*), quia nondum supponere poteramus cognatum, quid juris & obligationis naturalis nomine veniat. Unde nobis sufficit, quomodo-cunque indicasse, quid in ea Philosophiæ parte, quæ juris naturalis nomine venit, doceatur. Actiones enim bonæ illæ sunt, ad quas committendas; malæ autem, ad quas omitten-

das per ipsam essentiam atque naturam humanam obligamur (§. 127. p. 1. *Phil. pract. univ.*) & non modo jus habemus ad actiones istas committendas, hæc vero omittendas (§. 158. p. 1. *Phil. pract. univ.*), verum etiam ad ea, sine quibus obligationi naturali satisfacere nequit (§. 159. *part. 1. Phil. pract. univ.*). Ea igitur explicaturus, quæ de actionibus bonis & malis tenenda sunt, & obligationes naturales, & jura hominis naturalia exponere tenetur. Quodsi actiones omnes essent indifferentes, ut perinde foret, quas-cunque committeremus, vel omitteremus; nulla daretur obligatio naturalis, nullum quoque jus naturale. Sed quoniam in ipsa essentia & natura hominis continetur ratio, cur hæc potius actiones committat, quam omittat, alias vero omittat potius, quam committat; igitur & obligationes dantur naturales, juraque dantur naturalia. Et tam illas, quam hæc nosse tenemur, ut vitam hominis dignam agamus. Postquam itaque distincte explicavimus, quid sit obligatio naturalis (§. 128. 129. *part. 1. Phil. pract. univ.*), quid jus naturale (§. 156. 160. *part. 1. Phil. pract. univ.*); Jus etiam naturæ clarius definire licuit, ut primo instanti intuitu intelligatur, quodam sit ejus objectum.

§. 2.

Quæ in Jure Naturæ traduntur, demonstranda sunt, ex ipsa quidem essentia & Natura rei, natura hominis atque rerum. Etenim Jus Naturæ scientia esse debet (§. 1.), ut quæratur scilicet certam eorum, quæ in eodem traduntur, cognitionem consequamur *demonstrationis.* (§. 395. *Log.*) Quamobrem cum scientia sit habitus demonstrandi, quod affirmans, *Cut in Jure*
ma-

QUÆSTIONES
DE JURE NATURALI
CUM ANIMADVERSIONIBUS IN OPUS
C. L. WOLFFII
DE JURE NATURÆ
AUCTORE
DOM. DE WATTEL

Ex Gallico in Latinum conversæ.

ANIMADVERSIONES CL. VIRI DE VATTEL

In Partem Secundam Juris Naturæ

C L. V V O L F I I.

*****

Pars II. §. 29. *In communione primæva etiam res industriales
& artificiales sunt communes.*

St id verum ex hypothefi, dum fingitur perfecta communitas sine ulla proprietate; sed nonne extra hypothefin, difcrimen magnum

interest inter res tantum naturales, & industriæ vel artis fructus? Perfecta communio rerum naturalium pendet ab hominum æqualitate qui in dona naturæ eodem jure potiuntur. At qui industria sua aut fructum educavit, aut machinam aliquam construxit, num potiore jure non fructur? Si enim quisque curare debet copiam & abun-

dantiam rerum necessariarum, utilium, & jucundarum, cum quisque sibi pri-
Commo-
vetum arti-
ficialium
& indu-
striarum.
mum debeat quæ debet alteri, certe in fructus industriæ suæ jus majus habet.

Sanc hæc videtur esse origo domini vel proprietatis, quæ primævam communionem excludit. Qui primus agrum coluit, profecto judicavit, fructus ejusdem agri ad ipsum pertinere, eosque sibi addixit, deinceps paulatim agrum ipsum sibi adscripsit, quem postea ceteri sunt imitati.

§. 85. *In simplicitate vitæ non alia homini boni notio est, quam quod bonum existimet, quod a tædio, sive molestia, vel dolore liberat &c.*

Pictura hæc vitæ simplicis vix agnoscitur. Non enim concipi potest ullum tempus, quo nullam aliam voluptatem homines cognoscerent, quam doloris vacuitatem. Bestias ipsas videmus cognoscere voluptatem veram & bonum positivum. Ex. c. Canis satur panem recusat, at frustum carnis assæ arripit avidè; manifesto indicio, eum præter expulsiõnem doloris cognoscere veram voluptatem. Homines ipsi in

vita simplici procul dubio cognoverunt alimenta differentia, ideoque præter
Notio boni
in vita sim-
plici.
satiatam famem voluptates alias experierunt. Quid? voluptates amoris! nunquid ad eas & homines & belluas pellit solius doloris fuga? Equidem opinor viva quadam voluptate ad eas ferri cuncta animantia; nec tamen inficior, eam voluptatem in simplicitate vitæ, quam Wolfius fingit sensu solo terminari potuisse.

JURIS NATURÆ

PARS SECUNDA.

De Dominio ac inde resultantibus Juribus, cumque iis connexis obligationibus.

CAPUT PRIMUM.

De primæva rerum Communione.

§. 1.

Jus rerum dicitur, quod homini competit respectu rerum.

Jus rerum quoddam sit.

Ita jus ad eas res homini natura competens, ut scilicet eas in cibum ac potum capere liceat, quæ corpus alere possunt (§. 383 p. 1. *Jur. nat.*), ad jus rerum spectat.

§. 2.

Jus commune vocamus jus idem, quod pluribus simul competit: *Proprium* vero, quod uni cuidam homini in singulari soli competit.

Jus commune & proprium quoddam.

Ita jus natura homini competens ad eas res, quæ corpus alere possunt, jus commune est, quia omnibus hominibus simul competit, ita ut eandem numero rem in cibum vel potum capere liceat, cui libuerit. Interius autem pertinet, dominiam esse jus proprium, quod soli domino competit. Notandum vero, subinde alii quos considerari tanquam unum hominem seu personam unam in oppositione ad alios ab ipsis diversos: quæ respectu jus quoddam etiam ipsis proprium dicitur. Ek. gr. Patetis præsentem in liberos est jus, quod solis præteritis competit, non vero hominibus cæteris. Quamobrem et respectu hominum cæterorum, qui peremptæ non sunt, jus proprium dicitur. Ceterum ad evi-

tandam æquivocationem (§. 143. *Disc. prælim.*) nam dicendum verbum juris semper sumimus pro facultate morali agendi (§. 156. p. 1. *Phil. pract. univ.*), nunquam vero pro lege: quo in posteriore significatione *commune omnium hominum jus* dicuntur leges, quibus omnes populi utuntur; *Romanorum* vero *proprium* vocantur leges, quæ populus Romanus sibi constituit §. 1. *Instit. de J. N. G. & C.* Denique nec hoc præmittendum, quod identitatem non aliter intelligamus, quam qualem designavimus in Philotopia prima (§. 181. *Orgol.*), ut quæ certo respectu eadem dicuntur habeantur pro eisdem omni respectu.